

PIRMAS SKYRIUS

Prie senosios geležinkelio stoties, lėtindamas greitį, artinosi traukinys. Vaikinas, sėdėjęs ant pirmojo suolo, pasičiupo kuprinę ir nuskubėjo išėjimo link.

Kai durys automatiškai atsidarė, jis iššoko ant pylimo, bet suklypo ant apvalaino akmens ir nusirito žemyn.

– Et... Nenustebinai! Koks buvai, Romka, nerangus, toks ir esi! – išgirdo juoką už savęs.

Vaikinas prisimerkė, staigiai apsidairė, bet, išvydęs netoliese stovintį būrelį, nusišypsojo.

– Sveiki! – šūktelėjo stodamasis. – Nagi, prisipažinkit, kuris akmenį vandeniui apliejo, norėjot, kad kaulelius savo susiskaičiuočiau?

– Užsimanė! Per daug garbės dėl tavęs vieno vandenį iš kaimo vilkti, – atsakė jaunuolis, sukryžiuavęs rankas ant krūtinės. – Sveikas gyvas, Romka! Ištikus metus nesimatėme!

Tai pasakęs, jis džiugiai apkabino vaikina, o tada prie jų prisijungė kiti – ir visi drauge parvirto ant žemės.

Romka riktelėjo, mėgino išvengti nepageidaujamo švelnumo, bet ir toliau šypsojosi sklidinas džiaugsmo, kad išvydo draugus, kurių nebuvo matęs nuo praėjusios vasaros.

Ta vasara buvo ypatinga.

Romkos senelis grįžo iš ilgos kelionės po pasaulį. Pastarąjį dešimtmetį jis praleido Kinijoje. Galėjo tenai ir likti, bet nusprendė senatvę pasitikti tėvynėje, gimtajame kaime.

Senelis Andrijus įsikūrė savo sodyboje ir, nors jau seniai buvo atpratęs dirbti žemę, vis dėlto apsėjo daržą ir net įsigijo ožką.

Vakarais pasikūrendavo krosnį, įsitaisydavo supamojoje kėdėje, ištiesdavo kojas šilumos link ir skaitydavo. Nepaisant garbaus amžiaus, jis vis dar domėjosi nuotykių romanais.

Su kaimynais nesibičiuliavo ir neskubėjo megzti naujų pažinčių, bet susitikęs pasilabindavo.

O kad senelis nesijaustų vienišas ir lengviau priprastų prie naujo gyvenimo, jo dukra, Romkos mama, išruošė sūnų vasarai į kaimą.

Tiek kaimas, tiek naujai iškeptas senelis Romkai buvo dar nepatirti dalykai. Ir nors su seneliu jis gana greitai rado bendrą kalbą, kaimo gyvenimas vaikinui klostėsi nekaip.

Sunkiausiai sekėsi priprasti prie lauko tualetų – medinės būdelės už kluono – ir ant tvoros prie laukų durų kabančio praustuvo – kibiro su skylė dugne ir įsuktu čiaupu. Net ne čiaupu, o strypeliu, iš kurio vandenį galėjai išgauti tik kilstelėjęs luoteliu suglaustais delnais.

Kiekvieną rytą senelis prinešdavo iš šulinio vandens, įpildavo į praustuvą ir ilgai prausdavosi, patenkintai mykdamas. Paskiau žadindavo anūką ir kviesdavo rytinių vandens procedūrų, bet tas su siaubu slėpdavosi po antklode ir dėdavosi miegą. Romka, pripratęs prie karšto dušo miesto bute, visiškai netroško kęsti ledinių kankinimų.

Tačiau vaikinai mielai padėdavo seneliui tvarkytis sodyboje. Jam patiko jaustis suaugusiu šeimininku. Tik su ožka Zoska santykiai nesiklostė. Palei trobesį žolės veik nebuvo, todėl senelis vesdavo ją ganytis į pievą už raguvos.

Sykį jis paprašė anūką nuvesti Zoską į pievą. Senelis pri-
tūpė priešais ožką ir žiūrėdamas jai į akis tarė:

– Na, Zoska, ar eisi su Romka? Ar būsi klusni?

Toji atsakė mekenimu, išdidžiai pakračiusi striuką
barzdele.

– Sutarta, – šyptelėjo senelis. – Tu mandagi, maloni ir
kultūringa ožkelė.

Senelis atsistojo, paglostė Zoską ir įdavė anūkuvi virve-
lę. Ožka pati žinojo kelią ir drąsiai patraukė per raguvą.
Prilaikydamas ilgą virvę, Romka nužingsniavo įkandin.

Ganykloje jis pamatė būrį paauglių, sėdinčių prie senos
pušies ir žaidžiančių kortomis. Aplink ganėsi karvės.

Išvydę nepažįstamąjį su ožka, trejetas vaikinų ir mergi-
na liovėsi žaidę. Vienas jų pakilo, įrėmė rankas į šonus ir
smalsiai įsistebeilijo į Romką.

Tas suglumo. Ir nors suprato, kad vertėtų prieiti, su-
sipažinti su bendraamžiais, kažin kodėl nususuko ir pa-
traukė į kitą ganyklos kraštą. O Zoska lyg tyčia vedė jį
kompanijos link. Vaikinas įtempė virvę, mėgindamas
ožką apgręžti, bet toji ryžtingai pasimuistė ir nuskuodė
prie netoliese augančių kukurūzų. Iš netikėtumo Romka
susverdėjo ir išsitiesė vidury pievos.

Tačiau net ir toks „inkaras“ Zoskos nesustabdė: tankiai
mekendama, ji atkakliai veržėsi tikslo link – gardžiųjų ku-

kurūzų. Romka niekaip nepajėgė atsistoti, taigi kaip mai-
šas vilkosi žeme paskui ožką.

Per lauką nusirito darnus juokas.

Vaikinai kvatojo už pilvų susiėmę. Iš pradžių mergina
taip pat kikeno, bet pamačiusi, kad nelaimėliui piemeniui
visai striuka, puolė prie jo. Ji perėmė virvę, sulaikė įsi-
smarkavusių ožką, padėjo vaikinui atsistoti ir išlaisvinti
ranką iš apsvijusios virvės. Jaunuoliai vis dar kvatojosi.

Kaisdamas iš gėdos, Romka nudelbė akis ir, užuot pa-
dėkojęs gelbėtojai, ėmė uoliai trinti pamėlusį delną.

– Netrink, skylę pratrinsi, – prunkstelėjo mergina. –
Kuo tu vardu? Iš kur čia atsiradai?

– Atvažiavau seneliui padėti, – burbtelėjo Romka, ne-
pakeldamas akių.

– Tai bent pagalbininkas, – vėl susijuokė mergina.

Romka sunkiai atsiduso.

– Iryna. – Mergina ištiesė ranką. – Visi mane Irka vadi-
na. Man nelabai patinka, bet susitaikiau.

– Romanas, galima paprastai – Romka arba Romas.
Taip trumpiau.

– Ei, kokie ten meilikavimai, – atskriejo nepatenkintas
balsas. – Tu ką, mėgini mūsų Irką kabinti?

Juokas nutilo. Prie jų greitai priėjo kresnas jaunuolis.
Įbedė žvilgsnį į Romką ir kimiai iškošė:

– Klausyk, ožkagany, ką čia pamiršai, a? Čiuožk sau sveikas.

Veikiausiai kitu atveju Romka atsitrauktų, bet antrą kartą susimauti prieš merginą nepanoro. Todėl atšovė:

– Pats čiuožk. Ar čia tavo pieva? Kur noriu, ten ir vaikštau!

– Aha, vaikštai nosimi. Nešdinkis, nes tuoj vėl snapu žemę arsi.

Jaunuolis grasinamai sugniaužė kumščius, bet Irka stvėrė jį už pečių ir truktelėjo atgal.

– Na ko tu, Dima? Atvėsk. Jis jau savo gavo.

– Nėra reikalo čia prašalaičiams landžioti. Privažiavo mat visokių...

Prisistatė ir du jo draugai.

– Dima, reikia pagalbos? – Vienas jų mostelėjo Romkos pusėn.

– Kokia dar pagalba, – susijuokė Dmytro, – juk jį ožka nokautavo!

Vaikinai vėl pasileido kvatoti. Romka apsiniaukė, bet neatsikirto; nusigręžė, akimis ieškodamas savo gėdos kaltininkės. Zoska taikiai kramsnojo kukurūzo stiebą – jai buvo nė motais jaunuolių ginčai.

Irka stvėrė Dmytro už rankos.

– Palik, tuščia jo. Jam jau šiandien gana, – švelniai tarė, prisišliedama prie jo peties.

– O ko jis? – sududeno Dmytro. – Nespėjo kojų apšilti, o jau kabina mano seserį...

– Eik jau eik! Visų pirma, niekas nieko nekabino, tiesiog susipažinome. Antra, aš tavo pusseserė. – Irka linksmai sprigtelėjo pusbrolių per nosį.

Dmytro susiraukė.

– Gerai, pirmą kartą dovanojam, paskiau matysim, kas jis per vienas.

Kitą dieną, nenorėdamas niekur leistis su Zoska, Romka pasitelkė seną gerą pramaną: „Oi, seneli, pilvą skauda.“ Senelis viską suvertė neplautiems vaisiams bei uogoms ir liepė anūkui gerti stiprios arbatos. Esą Kinijoje visi taip gydo pilvo negalavimus.

Apskritai senelis Andrijus daug kalbėdavo apie Kiniją. Tik užsimink – ir jis valandų valandas pasakos. Apie istoriją, legendas ir mitus. Ir kiekvienam atvejui rasdavo pamokomą kinų istoriją ar priežodį.

Dvi dienas Romka „gydėsi“, bet išaušus trečiajai teko „pasveikti“ ir vėl išeiti į žmones. Laimei, žolė kieme ūgte-